

דא, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְזוּוּג לִוּן לְבִתְרָ. וְלֹא אֲתִיְהִיב זְווגָא לְאַחֲרָא אֲלֵא לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי, דְּאִיהוּ יָדַע זְווגָא דְלִהוּן לְחִבְרָא לִוּן פְּדָקָא יָאוּת.

זְבָאָה הוּא בַר נֶשׁ דְּזָכִי בְעוּבְדוּי וְאֲזִיל בְּאוּרַח קְשׁוּט בְּגִין דְּאֲתַחֲבַר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ פְּמָה דְהָהּ מְעִיקָרָא, דְּהָא אִי זָכִי בְעוּבְדוּי דָּא הוּא בַר נֶשׁ שְׁלִים פְּדָקָא יָאוּת. וּבְגִין פֶּה פְּתִיב וּפְרִיּוּ מִתּוֹק לְחִפִּי. דְּהוּא בְּתַקּוּנָא מְבִרְךְ לְאַתְּבָרְכָא מְנִיָּה עֲלֵמָא, בְּגִין דְּכֻלָּא בְעוּבְדִין דְּבַר נֶשׁ תְּלִיא אִי זָכִי אִי לָא זָכִי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הָכִי שְׁמַעְנָא דְכַתִּיב, (הושע יד) מִמְּנֵי פְרִיךְ נִמְצָא. קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר לִיָּה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִמְּנֵי וְדָאִי פְרִיךְ נִמְצָא. פְּרִיִי נִמְצָא לָא כְּתִיב אֲלֵא פְרִיךְ. הַהוּא תִּיאוּבְתָא דְנוּקְבָא דְעֵבִיד נֶפֶשׁ וְאַתְּפְּלִיל בְּתוּקְפָא דְדְכוּרָא וְאַתְּפְּלִיל נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ וְאַתְּעֵבִידוּ חַד פְּלִיל דָּא בְּדָא כְּדָאֲמָרֵן. לְבִתְרָ אֲשַׁתְּפַחוּ תְרוּוֹיָהּ בְּעֵלְמָא, וְדָא בְּחִילָא דְדְכוּרָא אֲשַׁתְּכַח אִיבָא דְנוּקְבָא.

דְּבַר אַחַר בְּתִיאוּבְתָא דְנוּקְבָא אֲשַׁתְּכַח אִיבָא דְדְכוּרָא. דָּאִי לָאוּ תִיאוּבְתָא דְנוּקְבָא לְגַבִּי דְכוּרָא לָא אֲתַעֲבִידוּ פִירִין לְעֵלְמִין הָדָא הוּא דְכַתִּיב מִמְּנֵי פְרִיךְ נִמְצָא:

וַיְהִי בִימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְזַרְח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגו'. הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרְיָא. אֲבָל הָאִי קָרָא בְרַזָּא דְחַכְמַתָּא אִיהוּ. דְּהָא תְנִינָן שְׁבַעָה רְקִיעִין עֵבֶד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְעִילָא, וְכֻלְהוּ לְאַשְׁתַּמוּדַע יִקְרָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכֻלְהוּ קְיִימִין לְאוּדְעָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא עֲלָאָה.

אַחַר פֶּה. וְהַזְווג לָא גַתָּן לְאַחַר, אֲלֵא לְקִדְוֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִדּוּ, שְׁהוּא יוֹדַע אֶת זְווגָם לְחִבְרָ אוּתָם פְּרָאוּי.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שְׁזוּכָה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּדִי שְׁתַּחֲבַר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמוֹ שְׁהִיָּה בְּתַחֲלָה. שְׁהִרִי אִם הוּא זוּכָה בְּמַעֲשָׂיו, זְהוּ אָדָם שְׁלָם פְּרָאוּי. וּמְשׁוּם כֶּה כְּתוּב וּפְרִיּוּ מִתּוֹק לְחִפִּי, שְׁהוּא בְּתַקּוּן מְבִרְךְ שְׁיִתְבָּרַךְ מִמְּנֵי הָעוֹלָם, מְשׁוּם שְׁהַכֵּל תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם זוּכָה וְאִם לָא זוּכָה. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּה שְׁמַעְתִּי, שְׁכַתוּב (הושע יד) מִמְּנֵי פְרִיךְ נִמְצָא. הַקִּדְוֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְדָאִי מִמְּנֵי פְרִיךְ נִמְצָא. לָא כְּתוּב פְּרִיִי נִמְצָא, אֲלֵא פְרִיךְ. אוּתָהּ תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה שְׁעוּשָׁה נֶפֶשׁ וְנַכְלֵלַת בְּכַח הַזְכָּר, וְנַכְלֵלַת נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלֵלַת זוּ בְּזָה, כְּפִי שְׁאַמְרָנוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיֵהֶם בְּעוֹלָם, וְדָאִי בְּכַח הַזְכָּר נִמְצָא פְרִי הַנְּקֵבָה.

דְּבַר אַחַר, בְּתִשׁוּקַת הַנְּקֵבָה נִמְצָא פְרִי הַזְכָּר, שְׁאִם לָא תְשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזַכָּר, לָא נַעֲשׂוּ פְרוֹת לְעוֹלָמִים. זְהוּ שְׁכַתוּב מִמְּנֵי פְרִיךְ נִמְצָא.

וַיְהִי בִימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְזַרְח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגו'. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא בְּסוּד שְׁלַ חַכְמַתָּא, שְׁהִרִי שְׁנִינּוּ, שְׁבַעָה רְקִיעִים עֲשָׂה הַקִּדְוֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲלָה, וְכֻלָּם לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹד הַקִּדְוֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ אֶת סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

תא חזי, אית רקייעא עלאה סתים לעילא
 מנייהו דאנון שבעה, ודא הוא רקייעא
 דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע,
 וקיימא בשאלתא דלא ידיעא, בגין דאיהו
 סתים ועמיק, וכלא תוהין עליה, ובגין כן
 אקרי מ"י, כמה דאוקמוה דכתיב, (איוב לח)
 מפטן מי יצא הקרח ואתמר, והאי הוא
 רקייעא עלאה (דף פ"ט ע"א) דקיימא על כל אנון
 שבעה.

ואית לתתא רקייעא דאיהו תתאה מפלהו
 ולא נהיר, ובגין דאיהו תתאה דלא
 נהיר, ההוא רקייעא דעלייהו אתחבר ביה,
 ואלין תרין אתוון פליל לון בגויה ואקרי ים,
 דההוא רקייעא עלאה דאקרי מ"י.

בגין דכל אנון רקייעין אחרנין אתעבידו
 נחלין ועאלין לגביה, וכדין איהו ים
 עלאה ועבד איבין ונונין לזנייהו, ועל דא
 אמר דוד (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידים שם
 רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל דא כתיב, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק
 יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח. דא
 אברהם. צדק יקראהו לרגלו. (ג"א דא שרה, ד"א צדק
 יקראהו לרגלו וגו') דא הוא רקייעא תתאה דכלהו
 רקייעין דאתעביד ים.

יתן לפניו גוים. מאן האי, הוא רקייעא
 תתאה דאמרן דעביד נוקמין ואפיל
 שנאין. ובהאי אשתבח דוד ואמר (תהלים יח)
 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם. (ישעיה
 מא) יתן לפניו גוים. אלין אנון עמין דהוה
 רדיף עליהון אברהם וקדשא ברין הוא הוה
 קטיל לון. (ומלכים ירד. מאי ירד אלא) אליו מלכים דמנו לעילא
 עליהו. ויתן לפניו גוים, אליו עמין דלתתא) ומלכים ירד אליו
 ממנו רברבן דלעילא. דכד עביד קדשא ברין

בא ראה, יש רקייע עליון נסתר
 למעלה מאותם השבעה, וזה
 הוא הרקייע שמנהיגם ומאיר
 לכלם, וזה אינו נודע, ועומד
 בשאלה שלא ידועה, משום
 שהוא נסתר ועמק, וכלם תמהים
 עליו. ומשום כן נקרא מ"י, כמו
 שפרשוה שכתוב (איוב לח) מפטן
 מי יצא הקרח, ונאמר. וזה הוא
 הרקייע העליון שעומד על כל
 אותם השבעה.

ויש למטה רקייע שהוא תחתון
 מכלם ולא מאיר. ומשום שהוא
 תחתון שלא מאיר, אותו הרקייע
 שעליהם מתחבר עמו, ושתי
 האותיות הללו הוא כוללם
 בתוכו, ונקרא ים, שאותו הרקייע
 העליון שנקרא מ"י.

משום שכל אותם הרקייעים
 האחרים נעשים נחלים ונכנסים
 אליו, ואז הוא הים העליון,
 ועושה פרות ודגים למיניהם.
 ועל זה אמר דוד (תהלים קד) זה הים
 גדול ורחב ידים שם רמש ואין
 מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל זה כתוב (ישעיה מא) מי העיר
 ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי
 העיר ממזרח - זה אברהם. צדק
 יקראהו לרגלו - [ג"א זו שרה, ד"א צדק
 יקראהו לרגלו וגו'] זה הוא הרקייע
 התחתון של כל הרקייעים
 שנעשה ים.

יתן לפניו גוים, מי זה? הוא
 הרקייע התחתון שאמרנו,
 שעושה נקמות ומפיל שונאים.
 ובזה השתבח דוד ואמר (תהלים יח)
 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי
 אצמיתם. (ישעיה מא) יתן לפניו
 גוים - אלו הם העמים שהיה
 אברהם רודף אחריהם, והקדוש
 ברוך הוא היה הורג אותם. (ומלכים
 ירד, מה זה ירד? אלא) אלו המלכים שמנו
 למעלה עליהם. ויתן לפניו גוים - אלו העמים
 שלמטה) ומלכים ירד - אלו

הוא דינא בעלמא (ר"א בעמא) בכלא עביד דינא בעילא ותמא.

ירדפם יעבור שלום ארח פרגליו לא יבוא (ישעיה מא ג).

ירדפם דא אברהם. דאברהם הנה רדיף לון, וקודשא בריך הוא הנה עבר קמיה וקטיל לון. דכתיב יעבור שלום דא קדשא בריך הוא דאקרי שלום.

ארח פרגליו לא יבוא. וכי סלקא דעתך דהנה אברהם אזיל בגו ענני או בגו

סוסוון ורתיכין. אלא ארח פרגליו לא יבוא, דלא הנה אזיל קמיה דאברהם לא מלאכא

ולא שליחא אלא קדשא בריך הוא בלחודוי דכתיב ארח פרגליו. מאן רגליו אלין מלאכין

דאנון תחותוי דקדשא בריך הוא כמה דאת אמר, (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח. תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא אתער

עלמא לאייתאה לאברהם ולקרבא ליה לגביה, האי אתערותא בגין דזמין יעקב

למיפק מניה ולקיימא תריסר שבטין פלהו זפאין קמיה דקודשא בריך הוא. צדק

יקראהו לרגלו. דקדשא בריך הוא הנה קרי ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא כמה דאת

אמר, (ישעיה מא) קורא הדורות מראש, ובגין כך צדק יקראהו ודאי.

לרגלו, לאתחברא ביה בפולחניה ולקרבא ליה לגביה. כמה דאת אמר, (שמות יא) העם אשר פרגליך.

דבר אחר מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא דנהורא לאנהרא. בגין דדרום ההוא

תקפא דנהורא דיליה מגו מזרח איהו. ועל דא מי העיר ההוא נהורא דדרום. ממזרח,

האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

הממנים הגדולים שלמעלה. שפאשר הקדוש ברוך הוא עושה דין בעולם [ר"א בעם], הוא עושה דין בכל, במעלה ובמטה.

(ישעיה מא ג) ירדפם יעבור שלום ארח פרגליו לא יבוא, (ישעיה מא ג).

ירדפם - זה אברהם, שאברהם היה רודף אותם, והקדוש ברוך הוא היה עובר לפניו והורג אותם, שפתיב יעבור שלום. זה

הקדוש ברוך הוא שנקרא שלום. ארח פרגליו לא יבוא, וכי עולה על דעתך שאברהם היה הולך

בתוך העננים או בתוך סוסים ומרכבות? אלא ארח פרגליו לא יבוא, שלא היה הולך לפני

אברהם לא מלאך ולא שליח, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, שפתיב ארח פרגליו. מי זה

רגליו? אלו המלאכים שתחתיו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח - בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא העיר את העולם להביא את

אברהם ולקרב אותו אליו, ההתעוררות הזו משום שעתיד היה לצאת ממנו יעקב ולהעמיד

שנים עשר שבטים כלם צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא. צדק יקראהו לרגלו, שהקדוש ברוך

הוא היה תמיד קורא לו מיום שנברא העולם, כמו שנאמר (ישעיה מא) קרא הדורות מראש.

ומשום כך, צדק יקראהו ודאי. לרגלו - להתחבר בו בעבודתו ולקרב אותו אליו, כמו שנאמר

(שמות יא) העם אשר פרגליך. דבר אחר מי העיר ממזרח -

שמשם ראשית האור להאיר. משום שהדרום, אותו החזק של

האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל וְאִתְּזַן בְּקַדְמִיתָא, וְתִיאוּבְתָא דִּיהוּא רְקִיעָא עֲלָא לְמִיָּהב לִיה לְמִזְרַח.

נוסע ונגזן בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע העליון לתת למזרח.

צִדְקָא יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. דָּא מְעַרְב, דְּאִיהוּ קְרִי לִיה תְּדִיר וְלֹא שְׂכִיף בְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (תהלים 95) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחְרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. בְּגִין דְּמְעַרְב אֲתַעֲרַב תְּדִיר לְגַבִּיָּה. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמַלְכִים יַרְדֵּי. דְּהָא מְנִיָּה קְבִיל תַּקְפָּא לְאַכְנַעָא כָּל אַנּוּן עַמִּין דְּעֵלְמָא.

צדק יקראהו לרגלו - זה המערב, שהוא תמיד קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר (תהלים 95) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. יתן לפניו גוים ומלכים ירדו, שהרי ממנו מקבל את החזק להכניע את כל אותם העמים של העולם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמִּזְרַח, דָּא אַבְרָהָם דְּלֹא נָטִיל אֲתַעֲרוּתָא לְגַבִּי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֵלָא מִמִּזְרַח, בְּגִין דְּחָמָא שְׂמִשָׁא דְנִפְיָא בְּצַפְרָא מִסְטָרָא דְמִזְרַח, נָטִיל אֲתַעֲרוּתָא לְנַפְשִׁיהּ דְּאִיהוּ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא. אָמַר דָּא הוּא מְלַכָּא דְבָרָא יְתִי. פְּלַח לִיה כָּל הַהוּא יוֹמָא, לְרַמְשָׁא חָמָא שְׂמִשָׁא דְּאֲתַכְנַשׁ (וַיִּרְחֹא נִפְתָּח) וְסִיְהֵרָא נְהָרָא. אָמַר דָּא הוּא וְדָאֵי דְשְׁלִיט עַל הַהוּא פּוֹלְחָנָא דְּפִלְחִית כָּל הַאֵי יוֹמָא, דְּהָא אֲתַחֲשֵׁךְ קַמִּיָּה וְלֹא נְהִיר. פְּלַח לִיה כָּל הַהוּא לִילְיָא.

רבי יהודה אמר, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח - זה אברהם, שלא נטל התעוררות אל הקדוש ברוך הוא אלא ממזרח. משום שראו את השמש שיוצאת בבקר מצד המזרח, נטל התעוררות לנפשו שהוא הקדוש ברוך הוא. אמר, זה הוא המלך שבא אותי. עבד לו כל היום ההוא. לערב ראו השמש שנסאף (והלכנה יוצאת) והלכנה מאירה. אמר, זה הוא ודאי ששולט על אותה העבודה שעבדתי כל היום הזה, שהנה נחשף לפניו ולא מאיר. עבד לו כל הלילה ההוא.

דְּצַפְרָא חָמָא דְּאִזְלָא חֲשׂוּכָא וְאֲתַנְהִיר סְטָרָא דְמִזְרַח. אָמַר וְדָאֵי כָּל אֵלִין מְלַכָּא אִית עֲלֵיָּהוּ וְשְׁלִיט דְּאַנְהִיג לֹון. כִּיּוֹן דְּחָמָא קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא תִיאוּבְתָא דְּאַבְרָהָם לְגַבִּיָּה, כְּדִין אֲתַגְּלִי עֲלוּי וּמְלִיל עַמִּיָּה, דְּכִתִּיב צִדְקָא יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. דְּמְלִיל עַמִּיָּה וְאֲתַגְּלִי עֲלִיָּה.

לבקר ראו שהלכה החשכה והאיר צד המזרח. אמר, ודאי כל אלו יש עליהם מלך ושליט שמנהיג אותם. כיון שראו הקדוש ברוך הוא את תשוקתו של אברהם אליו, אזי התגלה אליו ודבר עמו, שכתוב צדק יקראהו לרגלו, שדבר עמו והתגלה אליו.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח (ישעיה מה) דּוּבְרַ צִדְקָא מַגִּיד מִישְׁרִים. (ד' 19 ע"ב) קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא כָּל מְלוּי אַנּוּן בְּקוּשְׁטָא, וְעַבִּיד מִישְׁרִים, בְּמָה עַבִּיד מִישְׁרִים. בְּגִין דְּכַד בְּרָא קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֲלְמָא, לֹא הָוָה קָאִים וְהָוָה מְתַמוּטְט לְהַכָּא וְלְהַכָּא. אָמַר לִיה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְעֵלְמָא, מַה לָּךְ דְּאִתְּ מְתַמוּטְט. אָמַר לִיה,

רבי יצחק פתח, (שם מה) דבר צדק מגיד מישרים. כל דברי הקדוש ברוך הוא הם אמת ועושה מישרים. במה הוא עושה מישרים? משום שכפאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא היה עומד, והיה מתמוטט לכאן ולכאן. אמר הקדוש ברוך